

Als væven

Af Morten Frede Jørgensen

Als Væven der blev fremstillet på Als fra ca. 1934 - 1940 af min fader Kresten Emanuel Jørgensen. Krigen standsede desværre hele produktionen. I 1947 blev mine forældre skilt og jeg flyttede sammen med min moder og mine to brødre til Sønderborg. Det lykkedes dog min fader at få lidt gang i produktionen igen i 1954 - 1955, men verden havde ændret sig, så det blev ikke til det store gennembrud han håbede på.

Min fader døde i 1981 75 år gammel.

Lykkevej 17 Hundslev ca. 1950

Efter stor succes med produktion af vævene, flyttede vi i 1936 fra den lille by Asserballe Station til den lidt større by Hundslev. Min far fortsatte med fremstilling af væve i værkstedet i Asserballe Station, og udvidede produktionen i det større værksted i byen Hundslev med en ny produktions-række omfattende 6 - 8 nye typer. Jeg husker bedst de mindste nydelige røde børnevæve som var ca. 30 cm brede og 50 cm lange, og de største som var lakeret med klarlak på ca. 1,5 m til 2,0 m bredde, med ca. samme længde og højde. Han ændrede vel på dette tidspunkt navnet på sine væve fra "Væve - Jørgensen" til det mere korrekte "Als - Væven".

Jeg husker endnu hvorledes fragtmand Drejer, fra Frydendal, hver dag kom forbi for at hente dagens produktion, som blev sendt til alle verdens lande. Jeg husker endnu papirerne, vedr. forsendelser til Kina og Australien. Hvorledes distributionsnettet ellers var organiseret ved jeg intet om, da jeg på tidspunktet i 1940 kun var 10 år gammel.

Vi havde, op til krigen, ca. 10 svende og en tjenestepige boende på 1. salen i huset sammen med os 3 børn. Der var 3 værelser og tre åbne lofter, hvoraf vi 3 børn boede ude på det åbne loft nord for trappen. I det ene værelse mod øst boede 2 svende. I det andet værelse mod øst boede tjenestepigen Dina Chehofski fra Fynshav. I det store værelse mod syd boede der 4 svende og ude på det åbne loft mod vest boede 3 svende. Udover svendene som boede hos os, arbejdede (Lill Dres bager) og Andreas Jørgensen som arbejdsmand i værkstedet. Som sateliter arbejdede Peter Terkelsen og Kresten Terkelsen i hver deres værksteder i Asserballeskov. Brodersen i Stevning og malermester Lorenzen i Asserballe. Henry Sørensen med en medhjælp arbejdede i værkstedet i byen Asserballe Station. Der var således ca. 15 - 20 mennesker ansat, heraf ca. 10 boende i huset sammen med os selv (5 personer), så der var stor aktivitet i huset ved spisetiderne.

Jeg husker endnu enkelte navne på svendene, der arbejdede for os dengang. Vi havde tilfældigvis 2 svende der begge hed Peter Clausen, den ene fra Bollerslev og den anden fra Rends, Karl Kähler, Knud Christensen, Erik gift med en Bryggmann.

Jeg ved at min fader igen gik i gang med en ny produktion af væve i ca. 1954 - 1955, men har ikke indtrykket af at det var den store succes som han havde forventet. Livsstilen med selv at producere egne varer var fremherskende i de fattige 30'erne, men blev ændret i krigens løb, så man efter krigen var blevet mere interesseret i at købe fuldt færdige forbrugsvarer. På den tid begyndte arbejdsdagen kl. 07.00 med morgenmad, kl. 09.30 var der "mellund" et mindre frokostbord med en kogt sild, en skik som min fader havde medbragt fra Lolland. Kl. 12.00 blev der serveret middagsmad "merresma" med 2 retter mad, kl. 15.00 var der igen "mellund" med eftermiddagskaffe og kl. 18.00 blev der serveret "brø" aftensmad som en større frokost.

Snedker Kresten Emanuel Jørgensen, der først havde haft værksted i Notmark og senere et mindre, på Asserballe Station var begyndt en fremstilling af væve.

Han havde med sin kone Anna Møller, datter af smedemester Jørgen Hansen Møller børnene, Knud 1929, Morten 1930 og Arne 1934.

Væve produktion var stigende og krævede mere og mere træ så han blev derfor bombarderet af Villadsen i Høruphav til at købe det store snedkeri i Hundslev og overtog det i 1936.

Emanuel Jørgensen fik sit eget salgsselskab i Århus, og brugte derudover Odense Garn og Ollerup gymnastikhøjskole som gensidige reklameselskaber. Han begyndte med serien Alsvæven og senere den større serie Ollerupvæven. Seriene begyndte med børnevæve ca. 30 x 50 cm til de største ca. 200 x 200 x 200 cm.

Han købte sin første bil omkring 1933, en udbrændt Essex Super Six. Senere blev Essex'en udskiftet til en stor Plymouth. Produktionen steg fortsat til krigen i 1940, da der var ca. 20 ansatte inklusive snedkerier i Stevning, Asserballeskov, Asserballe og Asserballe Station. Der boede i huset ca. 10-12 svende og piger og dertil nogle i selve byen Hundslev. Vi 3 børn boede på det åbne loft ved siden af trappen.

Vævene blev sendt til hele verden, via Dreiers DSB lastvogne. Man satte et lille flag på telefonpælen hvorefter Dreier snuppede væven der stod derunder og så var den på vej til Australien eller et andet sted. Efter besættelsen i 1940 var der pga. 2. verdenskrig et fuldstændigt stop for denne specielle type af luksus ting. Produktionen fik lidt af en renæssance efter krigen, men det blev ikke det store.

Under krigen byggede han Notmark skole og forsamlingshus (Skolen kaldes allerede i dag, dvs. 50 år efter opførelsen; den gamle skole og er nedlagt).

Han opkøbte under krigen store bøgekævlere i skovene. Han skar dem op i forskellige tykkelser, ca. 5-10 cm tykke planker, tørrede dem i de store lader og kunne derefter sælge dem til snedkerier udover landet. Han byggede en ekstra tørre lade nord for huset for at få plads til alt træet.

Efter stor succes med produktion af vævene i værkstedet i Asserballe Station, flyttede vi i 1936 til den lidt større by Hundslev. Min far fortsatte med fremstilling af vævene i værkstedet i Asserballe Station, og udvidede produktionen i det større værksted i Hundslev med en ny produktionsrække omfattende 6 - 8 nye typer. Jeg husker bedst de mindste nydelige røde børnevæve som var ca. 30 cm brede og 50 cm lange, og de største som var lakeret med klarlak på ca. 1,5 til 2,0 m bredde, med ca. samme længde og højde. Hvorledes han er kommet i gang med produktionen husker jeg naturligvis ikke, da det antagelig er sket i begyndelsen af 30'erne, men jeg har nu fundet frem til brochurer fra forskellige firmaer der fremstillede næsten tilsvarende væve. De væveproducenter som jeg har kendskab til har øjensynligt været mindre snedkerværksteder i Sønderjylland, uden kendskab til markedsføring, salgsarbejde, reklame og promotion. De har dermed måttet alliere sig med virksomheder som helt eller delvis havde kendskab til vævning og landskendte langt ud over den lille lokale producent. Disse virksomheder var højskoler og garnfabrikanter, så de nærmeste emner var naturligvis Danebod højskole i Fynshav og Sønderborg garn. Den nærmeste konkurrent var Jørgen Meier i Kettingskov, der med sin væv "Snild" indbygget i et bord havde taget det første skridt i retningen væk fra almindeligt snedkerarbejde med møbelfremstilling, til at indbygge en væv i et almindeligt spisebord. Han havde allieret sig med Danebod højskole og kunne' dermed kalde sin væv for Danebod væven "Snild".

Askov højskole og Anders Lervad & Søn i Vejen reklamerede med Askov væve. Vævene hed oprindeligt "Tøndervæven" eller "Tønder Væveramme" men fandt en bedre reklame via det bekendte navn Askov. Lervad havde endvidere været så forudseende at de udover reklame fra Askov høj skole også fik reklame via Sønderborg Kamgarnsspinderi. Min fader havde med væven benævnt "Væve - Jørgensen" en aftale med et Salgskontor i Århus, der henviste til nærmeste forhandler. Hvorledes distributionsnettet ellers var organiseret ved jeg intet om. Han ændrede vel på flytningstidspunktet i 1936, navnet på sine væve fra "væve - Jørgensen" til det lidt mere grandiose "Als - Væven".

Han allierede sig med Ollerup gymnastikhøjskole og fik derigennem det endnu mere hårdtslående navn "Ollerup væven". Da Ollerup ligger på Fyn, tæt ved Odense, var det meget belejligt at min fader kunne få Odense Kamgarnsspinderi til at reklamere for sig. Som grossist for væve og dele til væve brugte han fa. Julius Koch på Nørrebrogade 52 i København, hvorfra han fik vævekamme, skytter, søller, garn og andre forbrugsvarer til produktionen, selvom samme firma repræsenterede Askov og Tønder væven. Jeg husker endnu hvorledes DSB's fragtmand Drejer, fra Frydendal, hver dag kom forbi for at hente dagens produktion, som blev sendt til alle verdens lande. Jeg husker endnu papirerne, vedr. forsendelser til Kina og Australien.

Den bedste Gave -

er en **ALS-VÆV!**

Til Børn har vi Væve som den paa Billedet, og til tre forskellige Priser, nemlig **5.50, 6.00 og 7.50** Kr., og De kan tro, at Barnet bliver glad for den.

Væven er paabegyndt, naar De køber den, der medfølger Garn, saa man straks kan fortsætte, samt en Brugsanvisning, og hver Væv leveres i en Æske. Børnevævene er af samme Konstruktion som vore store ALS-Væve, der leveres i Størrelserne: **60, 80 og 90** cm, med eller uden Stativ.

Til Børnevæve kan nu faas smaa Spredere og Træhamre af den Slags, der medfølger de store Væve.

Vil De give Barnet en lidt mere værdifuld Gave, anbefales vor Kursusvæv, der i Pris og Anvendelighed ligger midt imellem Børnevæven og de store Væve.

Forhandler:

ALS-VÆVEN
ØSTERGADE 29 - TLF. 5654
AARHUS

Henstillet.

Klar til Brug.

Ollerup-Væven

Forhandler: _____

VÆVE-JØRGENSEN
KETTING, SØNDERJYLLAND
TELEFON NOTMARK 9

Væven skal købe ekstra Tilbehør. Trenderamme medfølger dog ikke, da denne ikke er strengt nødvendig, men kan faas for en Pris af Kr. _____

S

Prisen for Ollerup-Væven med Tilbehør er

Kr. _____

S

Ollerup-Væven
er toskaflet men har Opbinding med Saller og Trenderen skiftes med Fastlærerne, hvilket er en meget stor Fordel, da man væver hurtigere og da Ollerup-Væven har Slagboom, bliver Stoffet mere ens i Kanter og Vævning.

Opsætningen af Ollerup-Væven foregår paa samme Maade som paa vor landskendte Alsøve.

Ollerup-Væven er fremstillet af absolut 1. Klasses Materiale og Forarbejdning.

Der medfølger Rit og andet Tilbehør saaledes at De ikke efter at have modtaget